

| Stärkt diagnostik för bättre vård

Naturvetare
skapar en
hållbar framtid

Diagnostik har en nyckelroll i den moderna hälso- och sjukvården där behandlingar skräddarsys efter patienternas förutsättningar och behov för att öka träffsäkerheten. Vid i stort sett alla läkarbesök behövs någon form av diagnostik för att ställa diagnos, hitta den mest effektiva behandlingen och sedan följa hur behandlingen fortskrider. Ofta handlar det om laboratorieanalyser, men det kan också vara bild- eller funktionsanalyser.

Vilka arbetar inom diagnostiken?

Den största professionen är biomedicinska analytiker med 8 000 personer verksamma inom vården. Det behövs betydligt fler, men trenden går åt motsatt håll.

Dessutom arbetar läkare och en lång rad andra specialister inom diagnostiken. De senare tillhör en grupp på 7 000 personer som växer kraftigt. De har ofta en master- eller doktorsexamen inom medicin, farmakologi, biologi, kemi eller sjukhusfysik.

Hur väl fungerar diagnostiken?

Idag råder stora skillnader mellan regioner, och skillnaderna ökar. Det gäller exempelvis möjligheten för patienter att få snabb diagnostik. Risken att gå runt med cancer som inte diagnosticerats är exempelvis 23 gånger större i Jämtland som klarat att upprätthålla diagnostiken under pandemin sämst, jämfört med Kalmar som klarat det allra bäst.

En oförmåga att attrahera och behålla den kompetens som behövs är en viktig förklaring till att många regioner halkar efter i utvecklingen. Medarbetare i diagnostiken vittnar om många övertidstimmar och svårigheter att påverka sin arbetssituation. Bristen på utvecklingsmöjligheter i kombination med ohållbara arbetsvillkor gör att många väljer att säga upp sig.

Vad behövs?

1. **Tillgången på diagnostik** bör vara lika god i hela Sverige. Folkhälso-myndigheten bör därför snarast få ett nationellt uppdrag att arbeta för detta.
2. **Följ upp kompetensbehoven** och förbättra grupperingen av arbets-uppgifter i nuvarande statistiksystem, så att det blir möjligt att följa utvecklingen av alla professioner inom diagnostiken. Den nuvarande grupperingen "andra specialiteter inom hälso- och sjukvården" bör tas bort och ersättas med grupper som säger något om den faktiska kompetensen. Nationella vårdkompetensrådet bör få ansvar för att utforma detta tillsammans med SCB och arbetsgivarna.
3. **Skapa tydliga karriärvägar**, fler specialisttjänster och ökade möjligheter att bedriva klinisk forskning. Det skulle öka intresset för att arbeta med diagnostik, stimulera till utveckling i arbetslivet och få fler erfarna medarbetare att stanna kvar i vården. Även detta bör Nationella vårdkompetensrådet få i uppdrag att utforma tillsammans med arbetsgivarna.

Våra professioner inom diagnostiken

Bioinformatiker: Tar fram matematiska och datavetenskapliga metoder som omvandlar hälsodata till ett användbart beslutsunderlag.

Biomedicinska analytiker: Utför och bedömer de flesta analyser som genomförs inom diagnostiken.

Cytodiagnostiker: Analyserar cellförändringar för att upptäcka och behandla cancer.

Genetiska vägledare: Vägleder personer som har eller riskerar att drabbas av en ärftlig sjukdom.

Mikrobiologer: Analyserar sjukdomstillstånd orsakade av bakterier, virus, svamp och parasiter.

Molekylärbiologer: Analyserar genetiskt material av sjukdomsframkallande bakterier, virus, svamp och parasiter.

Sjukhusfysiker: Tolkar bilddiagnostik, samt planerar och utför strålningsbehandling.

Sjukhusgenetiker: Utreder och diagnosticerar ärftliga sjukdomar.

Sjukhuskemister: Utvecklar och kvalitetssäkrar många av de analysmetoder som används inom diagnostiken.

Om Naturvetarna

Naturvetarna är ett partipolitiskt obundet fackförbund inom Saco, Sveriges akademikers centralorganisation, vars förbund organiserar medlemmar efter utbildningsområde.

Många av våra 34 000 medlemmar gör livsviktiga insatser i hälso- och sjukvården. Vi arbetar för att förbättra deras arbetsvillkor, lön och utvecklingsmöjligheter.